

DELA

3

Tillit förutsätter ömsesidighet mellan proffs och politiker

DEBATT Statsministerns och regeringens initiativ med en Tillitsdelegation är bra, men själva utgångspunkten för delegationens arbete bör omformuleras. Tillit förutsätter ömsesidighet och det räcker därför inte att politiker "låter proffsen vara proffs", skriver Gunnar Akner, samt 59 andra läkare.

11:55 - 5 apr, 2018

Statsminister Stefan Löfven skrev på DN Debatt 2013 att "Välfärdens proffs ska få vara proffs". År 2016 tillsatte regeringen en statlig utredning – Tillitsdelegationen – som ska föreslå nya styrmodeller för offentlig sektor. Målet är att styrningen av den offentliga förvaltningen i högre utsträckning ska baseras på tillit, så att medarbetarnas kunskap och erfarenheter bättre tas tillvara och att välfärdstjänsterna därmed ska ge större nytta och kvalitet för medborgarna.

Regeringen bekräftar på detta sätt att ledningen för landets sjukvård sedan lång tid haft bristande tillit (= misstro) till läkare och vårdpersonal. Misstron har lett till en mycket omfattande och växande politisk/administrativ styrning av sjukvården. Denna styrning har på många sätt varit olämplig och har i hög grad bidragit till att skapa många av de problem som föreligger i sjukvården och som beskrivits en lång rad utredningar.

Här följer tre exempel på den bristande tilliten:

1. Sjukvårdens organisation

Sedan lång tid föreligger brist på läkare och vårdpersonal, vårdplatser på sjukhus, tillgänglighet och kontinuitet. Vårdorganisationen är fragmenterad, journalsystemen olämpliga och på många håll finns betydande arbetsmiljöproblem. Politiker och administratörer på statlig nivå försöker lösa problemen med hjälp av främst lagstiftning och ekonomiska "satsningar", trots att besluten om den praktiska sjukvården fattas av lokala politiker i de 21 självstyrande landstingen och regionerna. Merparten av alla politiska "satsningar" som gjorts sedan många år har inte haft någon bas i vare sig vetenskapliga studier eller beprövad erfarenhet och har tvärt emot intentionerna i hög grad bidragit till att förvärra problemen.

Tillitsfråga: Varför har inte läkare och vårdpersonal inflytande och medansvar för att utforma sjukvården på ett ändamålsenligt sätt?

2. Sjukvårdsledningens utbildning i sjukvård

Tidningen Sjukhusläkaren har nyligen gått igenom vilken meritering som krävs för att bli utnämnd till socialminister. Sedan Socialdepartementet inrättades 1920 har Sverige haft 30 socialministrar, varav bara en med sjukvårdsbakgrund, sjuksköterskan Elisabet Holm (m), som var socialminister 1979-1981. Innan Gabriel Wikström avgick som socialminister 2017 kommenterade han offentligt att det inte finns någon sjukvårdsutbildad person i socialministerns stab. Det råder en utbredd brist på kunskaper i medicin/sjukvård i den politiska och administrativa ledningen av sjukvården.

Tillitsfråga: Hur kan det komma sig att krav på utbildning och erfarenhet inom medicin/sjukvård inte gäller ledningen för sjukvården? Kan bristande kunskaper om verksamhetens innehåll ha betydelse för den bristande tilliten?

MER INNEHÅLL

populärt på gp.se

3. Kunskapsstyrning genom SKL

Regeringens "Nationella strategi för att förebygga och behandla kroniska sjukdomar" 2014 ledde till ett avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2015 om "samordning av landstingens kunskapsstöd med fokus på primärvård. Arbetet utförs i samverkan med landstingen, professionsföreträdare och berörda myndigheter under ledning av SKL. Sedan dess har man tagit fram ett kunskapsstöd för vårdpersonal i primärvården, som består av mer än 350 nationella rekommendationer för utredning, behandling och uppföljning inom 25 olika ämnesgrupper.

Tillitsfråga: Hur kunde arbetsgivarnas intresseorganisation SKL få en ledande roll i arbetet med kunskapsstyrning inom primärvården? Risken är att de många rekommendationerna kommer att kopplas till ekonomiska ersättningar och därmed i praktiken bli kraftigt styrande i handläggningen av enskilda patienter. En standardiserad behandling står i strid med det stora behovet av individualiserad handläggning och innebär stora risker för patientsäkerheten.

Räcker inte med att "låta proffsen vara proffs"

Initiativet från statsministern och regeringen är bra, men själva utgångspunkten för Tillitsdelegationens arbete bör omformuleras. Tillit förutsätter ömsesidighet och det räcker därför inte att politiker "låter proffsen vara proffs". Den representativa demokratis fundament är att medborgarna har tillit till sina förtroendevalda företrädare. Analogt är det läkare och vårdpersonal som ska ha tillit till politiker/administratörer. Politikernas uppgift borde väsentligen vara att fastställa fördelning av skattemedel baserat på öppna prioriteringar och i efterhand kontrollera att prioriteringarna följts samt att budgeten hållits. Allt vad som avser hur vårdverksamheterna bedrivs måste skötas av personer med gedigen utbildning och erfarenhet av medicin och sjukvård.

Författare: 60 läkare i Nätverket mot olämplig styrning av hälso- och sjukvården

Gunnar Akner, specialist i internmedicin och geriatrik, med dr, Stockholm

Christer Andersson, specialist i allmänmedicin, med dr, Umeå

Carina Blomström Lundquist, specialist i internmedicin och kardiologi, med dr, Uppsala

Bo Bergstad, specialist i allmänmedicin och internmedicin, Gävle

Eric Bertholds, hemsjukvårdsläkare, Tibro

Catarina Bitkover, specialist i allmänkirurgi, thoraxkirurgi och barnkirurgi, med dr, Stockholm

Per Björgell, specialist i allmänmedicin och i akutsjukvård, med dr, Råå

Annette Bruchfeld, specialist i njurmedicin, med dr, Stockholm

Jörg Carlsson, specialist i kardiologi och medicinsk etik, med dr, Kalmar

Stella Cizinsky, specialist i kardiologi, Örebro

Sten Dreborg, specialist i barn- och ungdomsmedicin / allergologi, med dr, Uppsala

Dinu Dusceac, specialist i kardiologi, med dr, Trollhättan

Niklas Ekerstad, specialist i internmedicin och kardiologi, med dr, Trollhättan

Mats Eliasson, specialist i internmedicin, med dr, Umeå

Sven Engström, specialist i allmänmedicin, med dr, Jönköping

Mats Eriksson, specialist i internmedicin och endokrinologi, med dr, Stockholm

Jan Fridén, specialist i klinisk kemi, Göteborg

Charlotta Grunewald, specialist i obstetrik och gynekologi, med dr, Stockholm

Bertil Hagström, specialist i allmänmedicin, med dr, Horred

Bengt Hansson, specialist i allmänmedicin, Karlstad

Jan Halldin, specialist i psykiatri och socialmedicin, Stockholm

Börje Haraldsson, specialist i njurmedicin, Göteborg

Bengt Hjelmqvist, specialist i kirurgi, med dr, Kalmar

Herman Holm, specialist i psykiatri, Malmö

Magnus Högström, specialist i kirurgi och ortopedi, med dr, Umeå

Johannes Jacks, specialist i anesthesiologi och intensivvård, Stockholm

Lars Jacobsson, specialist i psykiatri, med dr, Umeå

Kjell Johansson, specialist i allmänmedicin, Torsås

Bengt Järhult, specialist i allmänmedicin, Ryd

Johannes Järhult, specialist i kirurgi, med dr, Jönköping

Göran Kurlberg, specialist i kirurgi, med dr, Göteborg

Sonja Kvint, specialist i obstetrik och gynekologi, Skövde

Thomas Lavergren, specialist i obstetrik och gynekologi, Kalmar

Jerzy Leppert, specialist i allmänmedicin, med dr, Uppsala

Magnus Lichtenstein, specialist i barnsjukdomar

Sten Lindahl, specialist i anesthesiologi/intensivvård och pediatrik, Stockholm

Marit Lindberg, specialist i allmänmedicin, Umeå

Dan Lundblad, specialist i kardiologi, med dr, Umeå

Gudmar Lundqvist, specialist i klinisk kemi, med dr, Uppsala

Rurik Löfmark, specialist i kardiologi, med dr, Gävle

Pia Malmquist, specialist i kirurgi och akutsjukvård, Stockholm

Anders Nilsson, specialist i anesthesiologi och intensivvård, med dr, Uppsala

Andreas Nyström, specialist i ortopedi, Uppsala

Christer Petersson, specialist i allmänmedicin, med dr, Växjö

Sven Román, specialist i barn- och ungdomspsykiatri, Mora

Jörgen Rutegård, specialist i kirurgi, med dr, Umeå

Leif Ryd, specialist i ortopedi, med dr, Stockholm

CG Sandberg, specialist i psykiatri och företagshälsovård, Stockholm

Christian Schmitt, specialist i allmänmedicin, med dr, Sätilla

Martin Serrander, specialist i internmedicin, Nyköping

Jonas Sjögren, specialist i allmänmedicin, Västerås

Claes-Göran Stanke, specialist i radiologi, med dr, Trollhättan

Johan Styrod, specialist i kirurgi, med dr, Stockholm

Robert Svartholm, specialist i allmänmedicin, Gammelstad

Jan-Olof Svärd, specialist i kirurgi, Värnamo

Kristian Thörn, specialist i anesthesiologi/intensivvård, Örebro

Johan Tjärnström, specialist i kirurgi, med dr, Trollhättan

Maria Truedsson, specialist i allmänmedicin, Piteå

Ylva Vladic Stjernholm, specialist i obstetrik och gynekologi, med dr, Stockholm

Hans Wingstrand, specialist i ortopedi, med dr, Lund